

METODICKO-ORGANIZAČNÉ POKYNY

18. ročník Dejepisnej olympiády

ŠKOLSKÝ ROK 2025/2026

18. ročník Dejepisnej olympiády (ďalej len DO) sa v školskom roku **2025/2026** uskutoční na základe Organizačného poriadku Dejepisnej olympiády č. 2025/4962:2-E9171 a v súlade so smernicou Ministerstva školstva SR č. 19/2024 o súťažiach s účinnosťou od 1. 9. 2024.

Organizačný poriadok schvaľuje Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR (ďalej len MŠVVaM SR), odborným garantom je Historický ústav SAV v.v. i. prostredníctvom Slovenskej komisie Dejepisnej olympiády (ďalej len SK DO).

Informácie ohľadom konkrétneho realizátora súťaže v danom okrese alebo kraji je možné si vyžiadať u konkrétnych zodpovedných pracovníkov daného RÚŠŠ, na ktorých kontakt nájdete na tomto linku: <https://nivam.sk/kontakty-russ/>

DO je dobrovoľnou predmetovou súťažou jednotlivcov a organizuje sa:

- a) pre žiakov 6. až 9. ročníka základných škôl (ZŠ), 1. až 4. ročníka osemročných gymnázií (OG),
- b) pre žiakov 1. až 4. ročníka stredných škôl, 5. až 8. ročníka OG, SOŠ (vrátane nadstavbového štúdia končiaceho maturitou).

Kategórie DO:

Základné školy a 1. stupeň OG:

C – žiaci 9. ročníka ZŠ a 4. ročníka OG, **D** – žiaci 8. ročníka ZŠ a 3. ročníka OG,
E – žiaci 7. ročníka ZŠ a 2. ročníka OG, **F** – žiaci 6. ročníka ZŠ a 1. ročníka OG.

Gymnázia, 2. stupeň OG, SOŠ (vrátane nadstavbového štúdia končiaceho maturitou):

A – žiaci – pripravujú projekt v písomnej forme **na ľubovoľnú tému z histórie regiónov Slovenska**.

Cieľom projektu má byť priblíženie témy konkrétnej historickej udalosti, resp. osobnosti, procesu a ich odrazu v regionálnych (lokálnych) dejinách (histórii) resp. dopad na obyvateľstvo, inštitúcie a pamätníky. **Nedodržanie uvedeného cieľa je dôvodom pre krajskú komisiu odmietnuť zaradenie odmietnuť projektu do krajského kola DO.**

B – žiaci pripravujú projekt v písomnej forme na tému: „**Moháč 1526 – v tieni polmesiaca**“

Anotácia, zoznam odporúčanej literatúry ako aj pokyny pre tvorbu projektu a kritériá hodnotenia sa nachádzajú v závere týchto MOP.

Podmienky účasti žiakov v súťaži:

- a) V školskom roku sa všetky kolá (okresné, krajské a celoštátne) DO uskutočnia prezenčne.
- b) Podmienkou účasti žiakov v školskom kole je **včasné elektronické prihlásenie žiakov (do termínu uvedeného v týchto MOP)**. Žiaka prihlasuje poverený učiteľ školy v prostredí školského systému EduPage, v module súťaží. Pri okresnom, krajskom a celoštátnom kole DO je potrebné, aby učiteľ potvrdil účasť postupujúcim žiakom.
- c) Žiak súťaží v kategórii, ktorá zodpovedá typu školy, ročníku a ďalším kritériám, ktoré sú uvedené v organizačnom poriadku.
- d) DO je postupová súťaž. Podmienkou postupu do vyššieho kola je úspešné absolvovanie nižšieho kola a umiestnenie sa na postupových pozíciách, viac bod f).
- e) Pre účasť vo vyšších kolách (OK, KK, CK) je **potrebné, aby rodič/zákonný zástupca žiaka** (do 18. roku veku žiaka) **rozhodol o udelení informovaného súhlasu** so spracovaním osobných údajov

dotknutej osoby. Rozhodnutie o udelení súhlasu so spracovaním osobných údajov je potrebné urobiť iba raz a iba u žiakov, ktorí zo školského kola postúpia do vyššieho kola. **Bez udelenia informovaného súhlasu nebude súťažiaci uvedený vo verejnej výsledkovej listine príslušného kola.**

- f) Pri prihlasovaní do vyššieho kola súťaže je potrebné dodržať postupový kľúč: Žiak na postupovom mieste konkrétnej kategórie v nižšom kole postupuje do vyššieho kola, len ak je zároveň úspešným riešiteľom DO.
- g) V prípade odôvodnenej neúčasti postupujúceho žiaka (zdravotné, rodinné alebo iné závažné dôvody) do vyššieho kola súťaže postupuje náhradník, ktorý sa umiestnil na ďalšom mieste v príslušnej kategórii. Nahradenie súťažiaceho je možné uskutočniť najneskôr desať kalendárnych dní pred termínom konania príslušného kola súťaže po dohovore s organizátorom.
- V prípade, že sa postupujúci žiak nemôže zúčastniť **okresného kola**, je potrebné túto skutočnosť oznámiť organizátorovi okresného kola **ODRIEKNUTÍM** jeho účasti [NÁVOD](#), čím sa vo výsledkovej listine školského kola posunie postup do okresného kola na ďalšieho žiaka v poradí – náhradníka (úspešného riešiteľa), ktorému následne **musí učiteľ potvrdiť účasť** [NÁVOD](#). Ak sa na postupovej pozícii v školskom kole umiestni neúspešný riešiteľ, môže organizátor okresného kola navrhnúť účasť náhradníka (úspešného riešiteľa), z výsledkových listín školských kôl. Okresný organizátor najprv informuje učiteľa školy náhradníka o jeho postupe a pošle náhradníkovi pozvánku. Učiteľ následne **musí potvrdiť účasť** žiakovi – náhradníkovi priamo z výsledkovej listiny.
 - V prípade odrieknutia účasti žiaka postupujúceho do **krajského kola** [NÁVOD](#) alebo v prípade, že sa na postupovej pozícii v nižšom kole umiestni neúspešný riešiteľ, môže organizátor krajského kola navrhnúť účasť náhradníka (úspešného riešiteľa), z výsledkových listín okresných kôl. Krajský organizátor najprv informuje učiteľa školy náhradníka o jeho postupe a pošle náhradníkovi pozvánku. Učiteľ následne **musí potvrdiť účasť** žiakovi – náhradníkovi priamo z výsledkovej listiny [NÁVOD](#). Analogický postup platí pre odrieknutie účasti a náhradníkov pri postupe do celoštátneho kola.

Postup v mimoriadnych situáciách:

- V prípade veľmi nepriaznivej celospoločenskej situácie, ktorá spôsobí plošné obmedzenia vo výchove a vzdelávaní detí a mládeže a znemožní tak prezenčnú realizáciu okresných, krajských alebo celoštátneho kola olympiády, si SK DO v spolupráci s NIVaM-om a RÚŠS vyhradzuje právo určiť spôsob a pravidlá realizácie jednotlivých kôl online.
- Pri konaní online kôl v školskom prostredí odporúčame riaditeľom škôl zabezpečiť pedagogický dozor pri súťažiach tak, aby sa eliminovalo nesúťažné správanie žiakov a to učiteľom, ktorý nemá v aprobácii DO.
- V prípade zistenia vážnych pochybností v objektivite pri realizácii niektorého z nižších kôl olympiády má predseda vyššieho kola (pri pochybení v okresnom kole predseda krajskej komisie, pri krajskom kole predseda celoštátnej komisie DO) vždy v spolupráci s RÚŠS právo diskvalifikovať súťažiacich, u ktorých sa pochybenie zistilo.

Postupové kolá DO:

V kategóriách **A** a **B** sa súťaží v troch kolách (**školské, krajské, celoštátne**). Vo všetkých kolách sa súťaží **písomnou a ústnou formou** (vypracovaním testových úloh a obhajobou projektu).

V kategóriách **C** a **D** sa súťaží v štyroch kolách (**školské, okresné, krajské, celoštátne**), v kategórii **E** v troch kolách (**školské, okresné, krajské**) a v kategórii **F** v dvoch kolách (**školské, okresné**). V kategóriách **C, D, E** a **F** sa súťaží **iba písomnou formou** (vypracovaním testových úloh).

Upozornenie: V jednotlivých kolách DO musia byť udelené všetky miesta.

1. ŠKOLSKÉ KOLÁ

- a) Zúčastňujú sa ich všetci záujemcovia zo 6. až 9. ročníka ZŠ a z 1. až 4. ročníka OG (v kat. C, D, E a F), ktorí o súťaž prejavia záujem a všetci záujemcovia všetkých ročníkov stredných škôl a gymnázií, 5. až 8. ročníka OG, ktorí predložia vypracovaný projekt v písomnej forme.
- b) Za prípravu, finančné, organizačné a odborné zabezpečenie školského kola zodpovedajú riaditelia škôl a školské komisie DO. Vypracovanie testov pre školské kolo zabezpečí školská komisia DO.
- c) Protest proti výsledkom a priebehu školského kola DO je možné podať písomne (predsedovi/predsedníčke komisie školského kola) do 5 pracovných dní po skončení kola.
- d) Po skončení školského kola predseda školskej komisie DO (alebo ním poverený učiteľ) **je povinný zapísať (do termínu uvedenému v týchto MOP) výsledné hodnotenie (získané body)** zvlášť za každú časť súťaže do modulu súťaží v elektronickom školskom systéme EduPage, kde sa následne vytvorí výsledková listina. Po tomto termíne budú školské kolá považované za ukončené a víťazi školských kôl **sú** jednoznačne určení na postupových miestach v elektronických výsledkových listinách (ďalej len **VL**)
- e) *Vyplnené tlačivo „Vyhodnotenie školského kola“ je potrebné aj naďalej zasielať elektronickou poštou predsedovi príslušnej okresnej komisie (kat. C, D, E, F) príslušnému RÚŠS alebo poverenému CVC (kat. A,B) najneskôr do 7 dní od konania školského kola.*
- f) **Postup do okresného kola pre kategórie C, D, E a F:** Do OK (Okresného kola) môžu postúpiť len súťažiaci z kategórií C, D, E a F, ktorí sa v školskom kole umiestnili na prvých dvoch miestach a ktorí boli zároveň úspešní riešitelia školského kola. Postupujúcich súťažiacich poverený učiteľ školy prihlási elektronicky priamo z výsledkovej listiny do okresného kola a to do termínu uvedeného v tabuľke v závere týchto MOP.
- g) **Postup do krajského kola pre kategórie A a B:** Do KK (krajského kola) postupujú žiaci, ktorí v školskom kole kat. A a B splnili predpísané podmienky postupu (vypracovanie a obhajoba projektu, vypracovanie testových úloh a boli úspešnými riešiteľmi školského kola). Učiteľ školy potvrdí účasť postupujúcim súťažiacim elektronicky priamo z výsledkovej listiny do krajského kola, a to do termínu uvedeného v tabuľke v závere týchto MOP.
- h) Školská komisia zašle poštou **postupujúce písomné projekty** predsedovi príslušnej krajskej komisie najneskôr **do troch dní. Zároveň elektronické verzie prác v PDF nahrá do EduPage najneskôr do jedného dňa [Návod ako nahráť prácu](#)**. Súbor v PDF nesmie prekročiť veľkosť **70 MG**, musí byť **označený menom, kategóriou a krajom (napr. Veselá_A_BA)**. Ak projekt v písomnej podobe nebude dodaný načas, nebude hodnotený.

2. OKRESNÉ KOLÁ

- a) Zúčastňujú sa ich žiaci, ktorí sa v školskom kole umiestnili na prvých dvoch miestach v kat. C, D, E a F z každej školy príslušného okresu a boli úspešnými riešiteľmi. O vyššom počte postupujúcich môže rozhodnúť príslušná okresná komisia DO.
- b) Okresné kolo DO v kat. C, D, E a F zabezpečuje po odbornej stránke okresná komisia DO. Okresnú komisiu DO vymenúva príslušný RÚŠS. Návrh na predsedu okresnej komisie predkladá príslušnému RÚŠS predseda krajskej komisie DO a návrh na členov okresnej komisie predkladá predseda okresnej komisie DO. Členov odbornej poroty (hodnotiacej komisie) vymenúva RÚŠS na základe návrhu predsedu okresnej komisie.
- c) Okresné kolo DO organizačne zabezpečuje škola alebo školské zariadenie na základe písomného poverenia príslušného RÚŠS v spolupráci s príslušnou okresnou komisiou.

- d) Okresná komisia postupuje pri súťaži v súlade s organizačným poriadkom a týmito MOP súťaže. Každú kategóriu hodnotí trojčlenná hodnotiaca komisia.
- e) Okresná komisia DO, resp. organizátor okresného kola DO pozve do okresného kola žiakov písomne alebo e-mailom najmenej desať dní pred konaním súťaže. V prípade nízkeho počtu súťažiacich alebo škôl prihlásených do okresného kola (aj keď sa prihlási len jedna škola) je možné pripraviť, so súhlasom predsedu krajskej komisie DO a v spolupráci s príslušným RÚŠS, spoločné okresné (obvodné) kolo, kde môžu súťažiť žiaci z viacerých okresov. Výsledkové listiny však budú v elektronickom administračnom systéme zostavené samostatne pre každý okres, diplomy a ceny pre víťazov musia byť udelené tiež samostatne. Organizátor okresného kola zabezpečí podľa počtu súťažiacich potrebné množstvo kópií súťažných materiálov.
- f) Žiaci súťažajú anonymne a dodržiavajú pravidlá súťaže.
- g) Vypracovanie testov pre okresné kolo z príslušného učiva a z vybraného monotematického celku zabezpečí SK DO. Túto časť testov centrálnie distribuuje NIVAM prostredníctvom RÚŠS alebo poverených CVČ. Testy pre okresné kolo z regionálnej histórie vypracuje a dodá príslušná okresná komisia DO. Otázky z regionálnej histórie sú povinnou súčasťou okresného kola.
- h) Protest proti výsledkom a priebehu okresného kola DO je možné podať písomne predsedovi/predsedačke príslušnej komisie do dvoch pracovných od zverejnenia VL dní po skončení kola.
- i) Po skončení okresného kola predseda OK DO (alebo pracovník poverený organizátorom daného kola DO) **je povinný zapísať (do termínu uvedenému v týchto MOP) výsledné hodnotenie (získané body)** zvlášť za každú časť súťaže do elektronického administračného systému, kde sa následne vytvorí výsledková listina a po zverejnení bude prístupná školám v EduPage. Po tomto termíne budú okresné kolá považované za ukončené a postupujúci žiaci do krajského kola sú **jednoznačne určení** v elektronických VL.
- j) *Vyplnené tlačivo „Vyhodnotenie okresného kola“ je potrebné aj naďalej zasielať elektronickou poštou predsedovi príslušného krajskej komisie DO najneskôr do 7 dní od konania daného kola.*
- k) **Postup do krajského kola pre kategórie C, D a E :** Do KK môžu postúpiť len súťažiaci z kategórií C, D a E, ktorí sa v okresnom kole umiestnili na prvých dvoch miestach, ktorí boli zároveň úspešní riešitelia okresného kola.
- l) Postupujúcich súťažiacich poverený učiteľ školy elektronicky potvrdí účasť priamo z výsledkovej listiny do krajského kola a to do termínu uvedeného v tabuľke v závere týchto MOP.

SK DO žiada organizátorov okresných kôl DO, aby po ukončení testovej časti súťaže pozbierali žiakom iba odpoveďové hárky a testy im ponechali.

3. KRAJSKÉ KOLÁ

- a) Zúčastňujú sa ich žiaci, ktorí v školskom kole kat. A a B splnili predpísané podmienky postupu (vypracovanie a obhajoba projektu, vypracovanie testových úloh a boli úspešnými riešiteľmi školského kola) a žiaci, ktorí sa v okresnom kole kat. C, D a E umiestnili na prvých dvoch miestach z každého okresu príslušného kraja a boli úspešnými riešiteľmi.
- b) Krajské kolo DO v kat. A, B, C, D a E zabezpečuje po odbornej stránke Krajská komisia DO. Krajskú komisiu DO vymenúva príslušný RÚŠS. Návrh na predsedu krajskej komisie predkladá RÚŠS predsedovi SK DO a návrh na členov krajskej komisie predkladá predseda krajskej komisie DO. Členov odbornej poroty (hodnotiacej komisie) vymenúva RÚŠS na základe návrhu predsedu krajskej komisie.

- c) Krajské kolo DO organizačne zabezpečuje škola alebo školské zariadenie na základe písomného poverenia príslušného RÚŠS v spolupráci s príslušnou krajskou komisiou.
- d) Krajská komisia DO, resp. organizátor krajského kola DO pozve do krajského kola žiakov písomne alebo e-mailom najmenej 10 dní pred konaním súťaže.
- e) Odporúčame organizovať krajské kolo na jednom mieste spoločne pre žiakov základných aj stredných škôl. Na súťaži musí byť prítomný predseda KK DO, ktorý podpisuje výsledkovú listinu a diplomy. V prípade, že sa krajské kolo pre kategórie A a B uskutoční na inom mieste ako krajské kolo kat. C, D a E, môže kompetencie predsedu KK DO pre kat. C, D a E prebrať podpredseda KK DO, ktorého vymenúva príslušný RÚŠS. Organizátor krajského kola zabezpečí podľa počtu súťažiacich potrebné množstvo kópií súťažných materiálov.
- f) Žiaci súťažia anonymne a dodržiavajú pravidlá súťaže.
- g) Vypracovanie testov pre krajské kolo kat. A a B zabezpečí SK DO. Centrálne ich distribuuje NIVaM prostredníctvom RÚŠS alebo poverených CVČ. Vypracovanie testov pre krajské kolo kat. C, D a E z príslušného učiva a z vybraného monotematického celku zabezpečí SK DO. Túto časť testov centrálne distribuuje NIVaM prostredníctvom RÚŠS alebo poverených CVČ. Testy pre krajské kolo kat. C, D a E z regionálnej histórie vypracuje a dodá príslušná krajská komisia DO. **Otázky z regionálnej histórie sú povinnou súčasťou krajského kola.**
- h) Protest proti výsledkom a priebehu krajského kola DO je možné **podať písomne** predsedovi/ predsedníčke príslušnej komisie **do dvoch pracovných** dní od zverejnenia výsledkov.
- i) Po skončení krajského kola predseda KK DO (alebo pracovník poverený organizátorom daného kola DO) **je povinný zapísať (do termínu uvedenému v týchto MOP) výsledné hodnotenie (získané body)** zvlášť za každú časť súťaže do elektronického administratívneho systému, kde sa následne vytvorí výsledková listina a po zverejnení bude prístupná školám v EduPage. Po tomto termíne budú krajské kolá považované za ukončené a postupujúci žiaci do celoštátneho kola sú **jednoznačne určení** v elektronických VL.
- j) *Vyplnené tlačivo „Vyhodnotenie krajského kola“ je potrebné aj naďalej zasielať elektronickou poštou zodpovednému pracovníkovi RÚŠS a NIVaMu najneskôr do siedmich dní od konania daného kola. (NIVaM-u)*
- k) **Postup do celoštátneho kola pre kategórie A, B,C a D:** Do CK postupujú žiaci, ktorí sa umiestnili v krajských kolách kat. A a B na prvých dvoch miestach a v kat. C a D na prvých miestach (víťazi), spolu za kraj 6 súťažiacich. Súťažiaci musia byť úspešní riešitelia.
- l) Postupujúcim súťažiacim poverený učiteľ školy potvrdí účasť elektronicky priamo z výsledkovej listiny do celoštátneho kola a to do termínu uvedeného v tabuľke v závere týchto MOP.
- m) Krajská komisia zašle **v elektronickej a printovej podobe postupujúce projekty do organizácie NIVAM tajomníčke/tajomníkovi DO najneskôr do dvoch dní. Ak projekt v písomnej forme nebude dodaný načas, nebude hodnotený.** Práce a projekty, ktoré nepostupujú, vráti krajská komisia na školu súťažiaceho.
- n) Pozvánka a pokyny na celoštátne kolo budú zverejnené na www.nivam.sk v Dejepisnej olympiáde. Postupujúci súťažiaci budú prihlásení na CK učiteľom svojej školy cez EduPage a riadia sa Pokynmi pre účastníkov podujatí predmetových olympiád a súťaží zabezpečovaných organizáciou NIVaMu, ktoré sú zverejnené na www.nivam.sk v DO v časti Dokumenty/Pokyny pre účastníkov podujatí POS.
- o) **Slovenská komisia Dejepisnej olympiády žiada organizátorov krajských kôl DO, aby po ukončení testovej časti súťaže pozbierali žiakom iba odpovedové hárky a testy im ponechali.**

4. CELOŠTÁTNE KOLO

- a) Zúčastňujú sa ho žiaci, ktorí sa umiestnili v krajských kolách kat. A a B na prvých dvoch miestach a v kat. C a D na prvých miestach (víťazi), spolu za kraj 6 súťažiacich. Súťažiaci musia byť úspešní riešitelia.

- b) Celoštátne kolo DO zabezpečuje po odbornej stránke SK DO. SK DO vymenúva MŠVVaM SR. Návrh na predsedu celoštátnej komisie podáva Historický ústav Slovenskej akadémie vied a návrh na členov celoštátnej komisie podáva jej predseda.
- c) Celoštátne kolo DO organizačne zabezpečuje NIVaM. Vypracovanie testov pre celoštátne kolo zabezpečí SK DO.
- d) Po skončení celoštátneho kola tajomník SK DO **zapíše výsledné hodnotenie (získané body)** zvlášť za každú časť súťaže do elektronického administratívneho systému, kde sa následne vytvorí výsledková listina a po zverejnení bude prístupná školám v EduPage.
- e) Protest proti výsledkom a priebehu celoštátneho kola DO je možné podať písomne predsedovi/predsedníčke príslušnej komisie do dvoch pracovných dní od zverejnenia výsledkových listín.
- f) NIVaM zverejní výsledkové listiny celoštátneho kola na internetovej stránke www.nivam.sk v príslušnom ročníku DO. Práce a projekty súťažiacich celoštátneho kola budú v Národnom inštitúte vzdelávania a mládeže archivované jeden rok.

Harmonogram DO 18. ročník, školský rok 2025/2026

Kolo a kategória	Termín prihlásenia (ŠK), potvrdenia účasti (OK, KK, CK (elektronicky cez EduPage)	Termín konania	Termín zapísania získaných bodov do súťažiacich admin. systému (OK a KK)	Termín zaslania vyhodnotenia ¹⁾	Termín zaslania projektu v papierovej forme poštou a nahratia do EduPage
ŠKOLSKÉ (kat. A, B)	do dňa súťaže 13. 2. 2026	do 13. 2. 2026	do 18.2.2026 (do 5 kalendárnych dní)	23. 2. 2026 (do 10 kalendárnych dní predsedovi KK DO)	do 3 dní predsedovi KK DO
ŠKOLSKÉ (kat. C, D, E, F)	do dňa súťaže 5. 12. 2025	do 5. 12. 2025	do 10. 12. 2025 (do 5 kalendárnych dní)	15. 12. 2025 (do 10 kalendárnych dní predsedovi OK DO)	X
OKRESNÉ (kat. C, D, E, F) miesto určí RÚŠS, resp. poverené CVČ	do 25. 1. 2026	4.2. 2026	do 9. 2. 2026 (do 5 kalendárnych dní)	14. 2. 2026 (do 10 kalendárnych dní predsedovi KK DO)	X
KRAJSKÉ (kat. A, B, C, D, E) miesto určí RÚŠS, resp. poverené CVČ	do 12. 4. 2026	22. 4. 2026	do 27. 4. 2026 (do 5 kalendárnych dní)	2. 5. 2026 (do 10 kalendárnych dní RÚŠS a NIVaM)	do 2 dní NIVaM (kat. A, B)

CELOŠTÁTNE (kat. A, B, C, D) miesto určí NIVAM a SK DO	do 29. 5. 2026	8. – 10. 6. 2026	15. 6. 2026 (do 5 kalendárnych dní)	X	X
---	-----------------------	-------------------------	---	---	---

Ďalšie informácie o súťaži podajú členovia Slovenskej komisie Dejepisnej olympiády:

- **Mgr. Martin Posch, Phd.** (predseda SK DO)
Historický ústav SAV v.v. i., Klemensova 19, 813 64 Bratislava
martin.posch@savba.sk, 02/ 5292 5753 kl. 22
- **Mgr. Branislav Bányi** (podpredseda SK DO)
Saratovská 87, 934 01 Levice
branobanyi@gmail.com
- **Mgr. Vincent Grenda** (tajomník)
Národný inštitút vzdelávania a mládeže, Hálova 6, 850 05 Bratislava
mobil: +421 911 587 694, e-mail: vincent.grenda@nivam.sk
- **PhDr. Anna Bocková, PhD.** (vedúca autorského kolektívu DO pre kat. A a B)
anbockova@gmail.com
- **Mgr. Ľuboš Paller** (vedúci autorského kolektívu DO pre kat. C, D, E a F)
Základná škola, Dudova 2, 851 02 Bratislava
paller.lubos@gmail.com

Tlačivá na vyhodnotenie podujatia¹⁾ sú zverejnené na internetovej stránke www.nivam.sk v časti DO/Tlačivá.

TÉMY, POKYNY PRE PRÍPRAVU SÚŤAŽIACICH A SPÔSOB HODNOTENIA 18. ROČNÍKA DEJEPISNEJ OLYMPIÁDY V ŠK. ROKU 2025/2026

Témy pre základné školy – kategórie C, D, E, F

1. MONOTEMATICKÁ ČASŤ

Vážené pani učiteľky, vážení páni učelia a hlavne milé žiactvo z celého Slovenska,

už o niekoľko riadkov nižšie sa oboznámite so zdrojmi, ktoré budú použité na tvorbu otázok z monotémy pre Dejepisnú olympiádu v školskom roku 2025/26. Ešte predtým by sme Vás ale chceli oboznámiť, prečo sme vybrali práve tému Osmanské výboje súvisiace (aj) s územím dnešného Slovenska.

Dejepisná olympiáda sa tradične snaží reflektovať/pripomínať si výročia - významné udalosti a k takýmto medzníkom nepochybne patrí aj bitka pri Moháči v roku 1526. Porážka vojsk vtedajšieho Uhorska a nasledujúce udalosti natoľko zmenili situáciu (nielen) v podunajskej kotline, že práve bitku pri Moháči významná časť historikov považuje v našom priestore za medzník - koniec stredoveku a začiatok novoveku.

Prítomnosť Osmanskej ríše a jej výboje v 16. storočí i neskôr ovplyvnili politické, hospodárske aj sociálne pomery v Uhorsku. Prišlo tiež k zmene národnostných pomerov, keď do niektorých oblastí prichádzajú obyvatelia oblastí, ktoré obsadzuje Osmanská ríša. Odrážali sa v stavebnej činnosti, hlavne fortifikačné stavby sa s rozvojom delostrelcova zmenili, prispôbili sa vtedy novej modernej vojenskej technike. Zvyšuje sa význam viacerých miest, ktoré sú dnes na území Slovenska, napríklad Bratislava a Trnava. Vplyv Osmanskej ríše sa tiež prejavil pri stavovských povstaníach uhorskej šľachy. Paradoxne, aj keď skončilo priame vojenské ohrozenie územia dnešného Slovenska, časť osmanskej kultúry stále ovplyvňovala každodenný život na území našej vlasti – a do určitej miery to pretrváva dodnes – napríklad

sa jedná o pite kávy, používanie tabakových výrobkov či niektorých typov jedla. Boje v 16. a 17. storočí ovplyvnili aj ľudovú slovesnosť i súvekú literatúru. Nielen o spomenutých skutočnostiach sa určite dozviete viac, ak sa budete pripravovať na aktuálny ročník Dejepisnej olympiády.

Keď zostavovatelia pripravovali pre Vás - podklady/zdroje, z ktorých budú vytvárať otázky, stáli pred neľahkou úlohou, ako vybrať z množstva publikovaných prác, článkov také, ktoré by boli hodnoverné a zároveň zaujímavé, veku primerané a pokrývali by väčšinu územia dnešného Slovenska. Zostavovatelia tiež nechceli čerpať zdroje iba z jedného typu internetového periodika, či webového sídla (aby účastníci Dejepisnej olympiády nenadobudli dojem, že ho autori podkladov chcú propagovať) ale snažili sa ponúknuť rôznorodý, dôveryhodný, hoci aj niekedy zjednodušený pohľad na predmetné dejinné skutočnosti.

Kategória E a F

Okresné kolo

- Učebnica dejepisu 6. ročník iba strana 67
- Učebnica dejepisu 7. ročník iba strany 78 až 81
- https://sjps.fsvucm.sk/Articles/03_2_2.pdf
- <https://www.oravskemuzeum.sk/spomienka-na-15-rocnu-vojnu-v-expozicii-korvinovho-palacana-oravskom-hrade/>
- <https://www.vhu.sk/data/att/50e/20481.f0f96b.pdf>
- <https://kmkt.sk/wp-content/uploads/2020/06/kontexty-012015.pdf> iba strany 19 - 24
- <https://historylab.dennikn.sk/stredovek/katastroficka-prehra-uhorskych-vojsk-pri-mohaci/>

Kategória E

Krajské kolo

- Zdroje z okresného kola a k nim nasledujúce
- <https://www.poniky.sk/obec-2/historia/turecke-vpady/>
- <https://www.ludovakultura.sk/polozka-encyklopedie/turci-na-slovensku/>
<https://www.muzeummap.sk/korunovacna-bratislava-v-tieni-tureckeho-polmesiaca/>
<https://www.chorvatskygrob.sk/21956/historia-obce-chorvatsky-grob>

Kategória C a D

Okresné kolo

- Učebnica dejepisu 7. ročník iba strany 82, 83 a 87 až 89
- <https://www.vhu.sk/data/att/0dc/19909.9f7c66.pdf>
- <https://www.novezamkyfotoalbum.sk/pevnost-nove-zamky/>
- <https://kmkt.sk/wp-content/uploads/2020/06/kontexty-012015.pdf> iba strany 19 - 24
- https://muzeumlevice.sk/images/dokumenty/zborniky/Z12/8_Martinak_Stavba_Kram_vrch.pdf
- <https://christianitas.sk/slovensko-v-znameni-kriza-proti-polmesiaku-1526-1711-2/>

Kategória C a D

Krajské kolo

- Zdroje z okresného kola a k nim nasledujúce
- https://www.stvr.sk/media/a542/file/item/sk/0001/historicke_slovenske_piesne.HH1C.pdf
- <https://www.rimava.sk/spravy-z-regionu/bol-turecky-most-na-sobotke-naozaj-tureckym/>
- https://www.muzeumpd.sk/buxus/docs/Sutaz_2016/Osmanska_risa.pdf
- <https://www.velcice.sk/turci.html>

Kategória C a D

Celoštátne kolo

- Zdroje z okresného kola aj krajského kola a k nim nasledujúce

- <http://www.zitava.sk/historia-pozitavia/vozokanska-bitka-1-cast>
- <https://www.webumenia.sk/dielo/SVK:TMP.1160> (rozkliknúť celý text)
- <https://pevnost.komarno.eu/historia-pevnosti/> iba Vývoj komárňanských opevnení po koniec 18. storočia
- https://dht.fphil.uniba.sk/mw/index.php/Urb%C3%A1nny_v%C3%BDvoj_a_mest%C3%A1_v_stredovekom_Uhorsku#Moh.C3.A1.C4.8D_a_jeho_d.C3.B4sledky iba Moháč a jeho dôsledky

2. ÚLOHY Z PRÍSLUŠNÉHO UČIVA ROČNÍKA:

V školskom roku 2025/2026 sa žiaci 6., 7., 8. a 9. ročníka (1., 2., 3. a 4. ročník OG) riadia inovovaným ŠVP (v inovovanom ŠVP pre gymnázia s osemročným vzdelávacím programom sú menšie rozdiely v porovnaní s inovovaným ŠVP pre ZŠ, úlohy pre tieto ročníky však budú vychádzať z plánu pre ZŠ).

Úlohy pre kategórie C, D, E a F budú pripravené z predpísaných tematických celkov:

kat. F:

- *pre okresné kolo:*
 - Obrazy pravekého sveta (učebnica Dejepis pre 6. ročník ZŠ a 1. ročník gymnázia s osemročným štúdiom, SPN, Bratislava 2011, s. 4-18);
 - Obrazy starovekého sveta – Staroveký Orient a Staroveké Grécko (učebnica, s. 19-38).

kat. E:

- *pre okresné kolo:*
 - Predkovia Slovákov v Karpatskej kotline (učebnica Dejepis pre 7. ročník ZŠ a 2. ročník gymnázia s osemročným štúdiom, SPN, Bratislava 2011, s. 8-21);
 - Slovensko v Uhorskom kráľovstve (učebnica, s. 22-48).
- *pre krajské kolo navyše:*
 - Obrazy novovekého sveta (učebnica, s. 49-77).

kat. D:

- *pre okresné kolo:*
 - Osvietenský absolutizmus Márie Terézie a Jozefa II. (učebnica Dejepis pre 7. ročník ZŠ a 2. ročník gymnázia s osemročným štúdiom, SPN, Bratislava 2011, s. 90-98);
 - Na ceste k moderným národom (učebnica Dejepis pre 8. ročník ZŠ a 3. ročník gymnázia s osemročným štúdiom, vydavateľstvo Matice slovenskej, Martin 2011, s. 6-35);
 - Moderný slovenský národ (učebnica, s. 36-51).
- *pre krajské kolo navyše:*
 - Slováci v Habsburskej monarchii a v Rakúsko-Uhorsku v rokoch 1848 až 1914 (učebnica, s. 52-71).
- *pre celoštátne kolo navyše:*
 - Predvečer prvej svetovej vojny (učebnica, s. 72-75).

kat. C:

- *pre okresné kolo:*
 - Prvá svetová vojna (učebnica Pátrame po minulosti. Dejepis pre 9. ročník ZŠ a 4. ročník gymnázia s osemročným štúdiom, Orbis Pictus Istropolitana, Bratislava 2012, s. 10-27);
 - Medzivojnová Európa (učebnica, s. 28-65).
 - *pre krajské kolo navyše:*
 - Druhá svetová vojna (učebnica, s. 66-85).
 - *pre celoštátne kolo navyše:*
 - Svet a Československo po druhej svetovej vojne (učebnica, s. 86-127).
-

3. ÚLOHY Z REGIONÁLNEJ HISTÓRIE

Vypracujú ich príslušné komisie DO na okresnej a krajskej úrovni. SK DO odporúča komisiám, aby pripravili úlohy o významných osobnostiach, pamiatkach a historických udalostiach v regióne. Krajské komisie DO vytvoria úlohy, v ktorých budú primerane zastúpené všetky oblasti kraja.

Spôsob hodnotenia kategórií C, D, E a F

- a) DO v kategóriách C, D, E, F prebieha formou riešenia didaktických testov. Súťažiaci vypracujú testové úlohy podľa pokynov príslušnej komisie.
- b) Celý test má hodnotu 100 bodov. Každá čiastková správna odpoveď má hodnotu jedného bodu. Časový limit pre vyriešenie úloh testu v kategóriách C, D, E a F je maximálne 90 minút.
- c) V školskom, okresnom a krajskom kole tvoria test úlohy z vybraného monotematického celku (50 b), úlohy z príslušného učiva (40 b) a úlohy z regionálnej histórie (10 b). O úlohách z regionálnej histórie rozhoduje školská, okresná a krajská komisia DO.
- d) V celoštátnom kole test tvoria úlohy z vybraného monotematického celku (50 b) a úlohy z príslušného učiva (50 b).
- e) Úspešným riešiteľom DO v jednotlivých kolách a kategóriách sa stáva súťažiaci, ktorý dosiahne minimálne 60 % (60 bodov) z maximálneho možného počtu bodov.
- f) V prípade rovnosti výsledných bodov rozhodne o poradí súťažiacich v okresnom a krajskom kole (podľa uvedenej postupnosti) vyšší počet bodov: za monotematickú časť (úlohy sú označené v teste hviezdikou) – za úlohy z príslušného učiva – za úlohy z regionálnej histórie a v celoštátnom kole: za monotematickú časť (úlohy sú označené v teste hviezdikou) – za úlohy z príslušného učiva. V prípade, ak nastane rovnosť bodov, rozhoduje o umiestnení čas odovzdania testu. Členovia poroty prítomní pri teste zapíšu čas odovzdania testu.
- g) Súťažiaci sa so znením úloh oboznámia bezprostredne pred vlastným riešením. Dovtedy sú testy utajené pre zabezpečenie regulárnosti súťaže.
- h) Odborná porota (hodnotiaca komisia) vo všetkých kolách opraví vypracované súťažné úlohy žiakov podľa autorských riešení, zhodnotí výsledky a na základe výsledkov určí poradie súťažiacich. Každú súťažnú úlohu hodnotia aspoň dvaja členovia odbornej poroty. V sporných prípadoch rozhoduje predseda príslušnej komisie.
- i) Opravené testy súťažiacich uschováva príslušná komisia DO jeden rok po skončení súťaže.
- j) V úlohách krajského kola DO kat. C, D, E je do maďarského jazyka prekladaná len textová časť úloh a textová časť odpovedového hárku. V prípade potreby je možné doplniť úlohy a odpovedový hárk terminologickým slovníčkom. Ten bude v preklade úloh umiestnený na konci a v preklade odpovedového hárku umiestnený na začiatku.

Témy, pokyny pre tvorbu projektu a spôsob hodnotenia pre stredné školy – kategórie A, B

Kategória A – žiaci, ktorí napíšu projekt v písomnej forme na ľubovoľnú tému z histórie regiónov Slovenska.

Cieľom projektu má byť priblíženie témy konkrétnej historickej udalosti, resp. osobnosti, procesu a ich odrazu v regionálnych (lokálnych) dejinách (histórii) resp. dopad na obyvateľstvo, inštitúcie a pamätníky. **Nedodržanie uvedeného cieľa je dôvodom pre krajskú komisiu odmietnuť zaradiť projekt do krajského kola DO.**

Moháč 1526 – v tieni polmesiaca

„Dejiny nie sú len o víťazstvách, ale aj o stratách, ktoré formujú budúcnosť.“

Bitka pri Moháči v roku 1526 patrí medzi najvýznamnejšie a zároveň najtragickejšie udalosti uhorských dejín. Pri príležitosti jej 500. výročia si pripomíname nielen vojenský stret s Osmanskou ríšou, ale aj celkový kultúrny, politický a spoločenský kontext tohto obdobia. Osmanský svet, ktorý stál dovtedy pre mnohých len na okraji poznania, sa náhle stal trvalou súčasťou života v Strednej Európe – nielen ako vojenská hrozba, ale i ako kultúrny fenomén, ktorý priniesol nové podoby gastronómie (používanie nových potravín), hygieny (inšpirácia prichádzajúca mapr. Z tureckých kúpeľov a starostlivosť o čistotu tela) a každodenného života.

Uhorské kráľovstvo sa ocitlo v hlbokkej kríze – nielen pre smrť mladého kráľa Ľudovíta II., ale aj pre nejednotu domácej šľachty a mocenské zápasy o trón ako bol napríklad súboj medzi Jánom Zápoľským a Ferdinandom I. Habsburským o uhorský trón. Náboženské napätie, spojené so vznikom reformného hnutia v Európe (Martin Luther, Ulrich Zwingli, Ján Kalvín, sa prepojilo s obavou z ďalšej expanzie islamu do Európy. Prítomnosť Osmanov na uhorskom území zmenila politickú mapu v nasledujúcich desaťročiach – Bratislava sa stala novým korunovačným mestom a Trnava duchovným centrom ako sídlo ostrihomského arcibiskupa. Tieto udalosti nemali dopad len na samotné mestá, ale aj na celý priestor Horného Uhorska nakoľko sa zásadne zmenilo spravovanie okliešteného štátu a dopad Moháča a zmien, ktoré priniesol môžeme vidieť v dejinách všetkých obcí a miest na Slovensku.

Význam Moháča však nekončí rokom 1526 – porážka podnietila nové prístupy k vojne, obrane i organizácii krajiny. V nasledujúcich desaťročiach vznikli moderné pevnosti ako odpoveď na hrozbu – medzi nimi i strategická pevnosť v Nových Zámkoch a nedobytná pevnosť v Komárne.

Aké dôsledky mala bitka pri Moháči pre Horné Uhorsko a dnešné Slovensko? Ako sa zmenilo chápanie hrdinstva, obrany a viery? Ako sa zmenilo stravovanie pod vplyvom dlhodobej osmanskej prítomnosti v regióne? Aký dopad malo stretávanie dvoch kultúr a náboženstiev na vzdelanie a aj hygienu obyvateľstva? Aj tieto otázky ponúka tohtoročná dejepisná olympiáda. Možno aj vy nájdete vo svojom regióne stopy tohto významného historického zlomu a dôkazy o tom, ako jedna bitka ovplyvnila dejiny.

Zoznam prameňov a literatúry

Moháč 1526 – v tieni polmesiaca „Dejiny nie sú len o víťazstvách, ale aj o stratách, ktoré formujú budúcnosť.“

Dáva možnosť okrem uvedených prameňov využiť aj dobovú tlač, periodiká, súkromné zbierky, archívny materiál.

Odporúčaná literatúra

Online zdroje

- BARIČ, Miroslav. Srdce Süleymana Nádherného leží v Maďarsku.
<https://historylab.dennikn.sk/novovek/srdce-suleymana-nadherneho-lezi-v-madarsku/>

- FRÁTRIK, Andrej. Katastrofická prehra uhorských vojsk pri Moháči
<https://historylab.dennikn.sk/stredovek/katastroficka-prehra-uhorskych-vojsk-pri-mohaci/>
- KONEČNÝ, Martin. Mistra prežila pád Konštantínopolu o sedem rokov.
<https://historylab.dennikn.sk/stredovek/mistra-prezila-pad-konstantinopolu-o-sedem-rokov/>
- MEŠKO, Marek. Pád Konštantínopola
<https://historylab.dennikn.sk/stredovek/padkonstantinopola/>
- SEGEŠ, Vladimír. Keď rachotili zbrane a zvučali poľnice. Vojny, boje a bitky v našej minulosti od najstarších čias do konca stredoveku. Bratislava : Vojenský historický ústav, 2024, 271 s., ilustr., fotogr., mp., pram. a lit. ISBN 978-80-69060-04-3.
<https://www.vhu.sk/data/att/ea8/21960.339be5.pdf>
- SEGEŠ, Vladimír – ŠEĎOVÁ, Božena, eds.: Pramene k vojenským dejinám Slovenska II/1. 1526 – 1648. Bratislava : Vojenský historický ústav, 2015, 231 s., pram. a lit., obr. ISBN 978-80-89523-37-5. <https://www.vhu.sk/data/att/6533.pdf>
- SEGEŠ, Vladimír – ŠEĎOVÁ, Božena, eds.: Pramene k vojenským dejinám Slovenska I/3. 1387 – 1526. Bratislava: Vojenský historický ústav, 2013, 352 s., pram. a lit., obr., reg., ISBN 978-80-89523-25-2. <https://www.vhu.sk/data/files/553.pdf>
- ŠTEFÁNIK, Martin – LUKAČKA, Ján. Lexikón stredovekých miest na Slovensku. Bratislava: Historický ústav SAV, 2010, 629 s. <https://www.forumhistoriae.sk/sk/e-kniha/lexikon-stredovekych-miest-na-slovensku>

Literatúra v knižniciach

- DANGL, Vojtech. Bitky a bojiská: Od Wogastisburgu po Lamač. Bratislava: Mladé letá, 1984. 256 s.
- DANGL, Vojtech. Bitky a bojiská v našich dejinách. Bratislava: Perfekt, 2017. 787 s.
- DANGL, Vojtech – KOPČAN, V. Vojenské dejiny Slovenska II. Bratislava: Ministerstvo obrany SR, 1995, 224 s.
- DVOŘÁK, Pavel – ČIČAJ, Viliam. Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov VII. Turci v Uhorsku I. Život v Uhorskom kráľovstve počas tureckých vojen od tragickej bitky pri Moháči až do Bratislavského snemu. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2005. 365 s.
- ELIÁŠ, Miroslav. Zabudnutí hrdinovia protitureckých bojov. 2. prepracované vydanie. MKS Šurany, 2019. 232 s.
- FUNDÁRKOVÁ, Anna. "Politické pomery v predmoháčskom Uhorsku a kráľovná Mária Habsburská (1521 - 1526)". In Historický časopis. ISSN 0018-2575, 48, č. 2 (2000): s. 231– 256
- GAHÉROVÁ, H. "Čo zachránilo Osmanskú ríšu v 17. storočí pred kolapsom?" In Pády impérií. Skryté mechanizmy úpadku civilizácií. Bratislava: Premedia, 2024. ISBN 978-80- 8242-314-6, s. 235–244
- HORVÁTH, P, KOPČAN V. Turci na Slovensku. Bratislava: SPN, 1971, 212 s.
- KLEIN, B. – RUTTKAY, A. – MARSINA Richard. Vojenské dejiny Slovenska I. Bratislava: Ministerstvo obrany SR, 1993, s. 183
- KOPČAN, Vojtech. Turecké nebezpečenstvo a Slovensko. Bratislava: VEDA, 1986, s. 222
- KOPČAN, Vojtech – KRAJČOVIČOVÁ Klára. Slovensko v tieni polmesiaca. Martin: Osveta, 1983, 221.
- KOVÁČ, Dušan. Dejiny Slovenska. Praha: NLN, 1998, 401 s. (má aj novšie vydania)
- MANNOVÁ, Elena. Krátke dejiny Slovenska, Bratislava: AEPress, 2004, 368 s
- MOCPAJCHEL, R. 2021. Bitky a bojiská. Stručné dejiny Slovenska pre mladých čitateľov. Bratislava: Slovart, 2021. 176 s.
- PIUS, Miroslav. Turci v Tekovskej župe. Zisk: Levice, 2004, 126 s.
- RYCHLÍK, Jan. Dějiny Slovenska. Praha: Vyšehrad, 2024, 672 s.
- SEGEŠ, Vladimír et al. Kniha Kráľov. SPN – Mladé letá, 2003, 304 s. (má aj novšie vydania)
- SEGEŠ, Vladimír et al. Vojenské dejiny Slovenska a Slovákov. Praha: Ottovo nakladatelství, 2015, 576 s

- SOPKO, Július. Kroniky stredovekého Slovenska. Stredoveké Slovensko očami kráľovských a mestských kronikárov. Budemerica: RAK Budmerice, 1995, 384 s.
- SRIEMSKY, J. 2023. Zničenie kráľovstva uhorského. Bratislava: Perfekt, 2023. 656 s

Na www.nivam.sk v časti učiteľ/organizátor /DO/Tlačivá v spodnej časti je zverejnený [formulár \(tlačivo\)](#) [žiadosti o vstup do archívu](#). Po jeho stiahnutí sa doň vpíše názov školy a meno žiaka. Následne žiadosť opečiatkuje a podpíše riaditeľ školy. Týmto spôsobom sa uľahčí žiakom prístup do archívov.

Pokyny pre tvorbu projektu DO (v písomnej forme)

- **Rozsah projektu** maximálne 15 normovaných strán (1800 znakov/1 strana) + prílohy
- **Písmo** Times New Roman, veľkosť 12 (nadpisy tučne), riadkovanie 1,5 b.
- **Štruktúra projektu:** **Úvod** má obsahovať zdôvodnenie výberu témy, stav spracovanosti vybranej témy v historiografii, t. j. kto sa danou témou už zaoberal. Súťažiaci autor uvedie pramene, s ktorými pracoval/a (primárne t. j. archívne pramene, technická pamiatka, obraz a pod., sekundárne pramene t. j. literatúru, časopisy, noviny, údaje z internetu opatrené dátumom, kedy bol údaj stiahnutý a pod.) a predpokladaný prínos projektu. **Jadro** projektu by malo byť členené na kapitoly a podkapitoly. Slohový štýl spracovania jadra projektu považuje porota za samostatný výber a kreatívny prejav súťažiaceho. **Záver** projektu by mal obsahovať vyhodnotenie splnenia, resp. nesplnenia predpokladaného prínosu projektu. Projekt v písomnej forme môže obsahovať prílohy, ktoré nie sú podmienkou, ale významným obohatením projektu, napr. záznam rozhovoru s pamätníkom či pamätníčkou udalosti, kópie dokumentov, fotografie a pod.
- **Poznámkový aparát:** *Dôležité je, aby súťažiaci uvádzal pod čiarou na príslušnej strane textu poznámku, odkiaľ pochádzajú údaje, parafrázovaný text a citácie, ktoré vo svojom projekte využil. Je to potrebné urobiť aj vtedy, keď predložený projekt obsahuje zoznam použitej literatúry, prípadne iných prameňov. Tým sa potvrdzuje rozhľad autora a zároveň sa v texte zdôrazňujú vlastné myšlienky.* Poznámka – odkaz na literatúru *musí obsahovať autora diela, názov diela, vydavateľstvo, miesto vydania, rok vydania, číslo strany použitého odkazu – napr. Mrkvička, Jozef: Dejiny v nás, vyd. Sezam, Bratislava 2009, s. 22.* Poznámka – odkaz na noviny, časopis *musí obsahovať presný názov použitého článku, z akého časopisu alebo novín pochádza, rok, ročník, číslo a príslušnú stranu – napr. Dejiny v nás In: História, r. 2009, roč. I., č. 45, s. 56 – 57.* Poznámka – archívny prameň *musí obsahovať názov archívu, mesto kde sa archív nachádza, názov fondu, číslo signatúry, prípadne číslo spisu.* Poznámka – odkaz získaný z internetu *musí okrem presného názvu obsahovať aj dátum, kedy bol stiahnutý z internetu. V prípade, že autor používa ako zdroj informácií rozhovor s pamätníkom, nie je prepis rozhovoru povinnou súčasťou projektu, v poznámke pod čiarou je však nutné uviesť meno, priezvisko, dátum vykonania rozhovoru a miesto uchovania nahrávky.*
- **Formy prezentácie:** PowerPoint, dokumentačný materiál a iné.
- **V písomnej forme projektu DO musí byť za titulnú stranu (na samostatnej strane) zaradená 15 riadková anotácia a kľúčové slová.**
- **Informácie o originalite projektu:** Práca musí byť originálnym dielom autora/autorky podľa štandardne stanovených noriem. SK DO v tejto veci súťažiacim, pedagogickému dohľadu a porotám odporúča tutoriál Akademickej knižnice Univerzity Komenského¹. V prípade akejkoľvek odhalenej a preukázanej neetickej formy práce v priebehu súťaže SK DO neumožní autorovi/autorky práce postup do celoštátneho kola súťaže, odníme mu/jej získaný diplom a umiestnenie. Podmienkou zaradenia projektu do DO je jeho originalita. **Súťažiaci čestne vyhlási, že tento projekt neprihlásil a**

neprezentoval v žiadnej inej súťaži. Vyhlásenie žiak podpíše v prihláške na príslušné kolo a v písomnej forme projektu aj v jeho úvode. Po zistení, že sa súťažiaci zúčastnil s tým istým projektom (písomnou prácou) viacerých súťaží, bude diskvalifikovaný vo všetkých súťažiach, a to aj dodatočne. Kritérium originality platí pre všetky postupové kolá DO.

²Pozri <https://uniba.sk/fileadmin/ruk/ak/ig-plagiatorstvo.pdf>.

Spôsob hodnotenia kategórií A a B

- DO v kategóriách A a B prebieha formou riešenia didaktických testov a formou vytvorenia a obhajoby projektu. V prvej časti súťažiaci vypracujú testové úlohy podľa pokynov príslušnej komisie na školskom, krajskom a celoštátnom kole.
- Celý test má hodnotu 50 bodov a obsahuje 20 úloh. Časový limit pre vyriešenie úloh testu súťažiacich zo stredných škôl je maximálne 60 minút.
- V školskom, krajskom a celoštátnom kole tvoria test DO pre SŠ úlohy z nasledovného zoznamu:
 - učebnice dejepisu pre ZŠ, gymnáziá a SOŠ,
 - pracovné zošity z dejepisu pre ZŠ,
 - dejepisné čítanky pre ZŠ,
 - dejepisné atlasy,
 - Kratochvíl V., Mlynarčíková H., 2007: Maturita po novom. SPN.
- Test príslušného kola je spoločný pre všetky ročníky a typy stredných škôl.
- Úspešným riešiteľom DO v jednotlivých kolách a kategóriách sa stáva súťažiaci, ktorý dosiahne minimálne 60 % (60 bodov) z maximálneho možného počtu bodov.
- Súťažiaci sa so znením úloh oboznámia bezprostredne pred vlastným riešením. Dovtedy sú testy utajené pre zabezpečenie regulárnosti súťaže.
- Odborná porota (hodnotiaca komisia) vo všetkých kolách opraví vypracované súťažné úlohy žiakov podľa autorských riešení, zhodnotí výsledky a na základe výsledkov určí konečné poradie súťažiacich. V sporných prípadoch rozhoduje predseda príslušnej komisie.
- Opravené testy súťažiacich uschováva príslušná komisia DO 1 rok po skončení súťaže.
- Pre druhú časť súťaže vypracujú žiaci projekt v písomnej forme a na príslušnom kole ho obhajujú pred trojčlennou odbornou porotou (hodnotiacou komisiou). Hodnotenie projektu sa uskutočňuje podľa nižšie uvedenej bodovej tabuľky. Pre krajské a celoštátne kolo odošlú príslušné komisie 1 exemplár zviazaného projektu, aby naň mohol oponent vopred vypracovať oponentský posudok. Súťažiaci budú svoj projekt obhajovať v termíne konania príslušného kola. Na obhajobu môžu súťažiaci využiť PowerPointovú prezentáciu. Dĺžka obhajoby projektu žiakom je 10 minút. Odborná porota (hodnotiaca komisia) má k dispozícii 5 minút na otázky a pripomienky, na ktoré musí súťažiaci reagovať. Odporúčame nechať ďalších 5 minút ako rezervu na výmenu súťažiacich.
- V prípade rovnosti bodov rozhoduje o umiestnení súťažiaceho DO kat. A a B (podľa uvedenej postupnosti) vyšší počet bodov: za projekt vrátane bodov za formu, technickú a estetickú úroveň projektu (max. 30 bodov) – za obhajobu (max. 20 bodov) – za test (max. 50 bodov).

Hodnotiaca tabuľka projektu

Projekt	Kritériá hodnotenia	Počet bodov	Spolu
Projekt v písomnej forme	Forma, technická a estetická úroveň projektu	0 – 5	5
	Originalita písomného projektu	0 – 5	25

Projekt ako celok	Úroveň stanovenia cieľa a zodpovedajúce riešenie	0 – 5	
	Odbornosť spracovania písomného projektu	0 – 5	
	Náročnosť témy	0 – 5	
	Dokumentačný materiál (napr. historické pramene)	0 – 5	
Obhajoba	Proporcionálnosť slovného výkladu (ciele, metódy, výsledky, záver) a dodržanie časového limitu	0 – 5	20
	Logická a vecná stránka slovného prejavu	0 – 5	
	Jazyková a odborná úroveň	0 – 5	
	Úroveň prednesu	0 – 5	
Spolu			50

Autori: PhDr. Anna Bocková, PhD., PhDr. Ľubica Kázmerová, CSc., Mgr. Vincent Grenda, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Branislav Bányi

Vydal: NIVaM – Národný inštitút vzdelávania a mládeže a Slovenská komisia Dejepisnej olympiády, Bratislava 2025